

Вискребець В. О.
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна
*Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри
туристичного та готельно-ресторанного бізнесу*
Нездоймінов С. Г.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ МУЗЕЙНИХ ЕКСКУРСІЙ

Музеї – це невід’ємна частина сучасного суспільства, вони відіграють важливу роль у формуванні культурної, освітньої та економічної галузі. Вони сприяють розвитку суспільства та збереженню історичного надбання людства. Музейні комплекси можуть бути важливим елементом привабливості країни або регіону. Адже це місце в якому зберігаються цінні артефакти, які несуть в собі пам'ять про минуле та культурні традиції окремого регіону або країни.

Дуже часто музеї стають ключовим елементом туристичного маршруту, це мотивує туристів залишатись на більший тривалий час у певному місті або туристичній дестинації. І як слід це приводить до збільшення кількості ночівель, витрат на харчування та інші туристичні послуги.

Але сучасний світ швидко змінюється та диктує свої правила та вимоги. Яскравим прикладом є пандемія Covid-19, через закриті кордони подорожі стали неможливим на деякий час. Тоді на допомогу прийшли сучасні технології, які дали змогу віртуально відвідувати екскурсії, музеї та подорожувати не виходячи з дому.

Зараз музеї активно використовують цифрові технології, щоб не лише зберегти свої традиційні функції збирання, збереження, дослідження та виставок, але й наблизитися до своїх спільнот. Вони шукають нові інноваційні шляхи вирішення соціальних проблем і конфліктів, діючи на місцевому рівні, а також намагаються реагувати на глобальні виклики сучасного суспільства [1].

Під час пандемії, музеї всього світу прагнули залишатись на зв'язку зі своєю аудиторією. Таким чином, велика кількість музеїв розпочали використовувати Інтернет та соціальні мережі. За даними 86 країн світу з різних регіонів надали майже 600 посилань на онлайн сайти або заходи. Також

приблизно 200 посилань надали такі організації як CLIC France, NEMO, e-flux. Завдяки цим посиланням став можливим огляд цифрових експозицій.

Слід зазначити, що під час впровадження діджиталізації музеї можуть зіткнутись з наступними викликами: відсутність сучасного обладнання та IT-інфраструктури (фотоапаратів, сканерів та комп'ютерів), відсутність персоналу, які здатні працювати з технічним обладнанням [2].

На сьогоднішній день музеї світу демонструють величезний прогрес у використанні цифрових технологій для розширення доступу до культурної спадщини та підвищення взаємодії з відвідувачами. Гарними прикладами можуть бути використання інтерактивних дисплеїв та експонатів. Які дають змогу відвідувачам активно взаємодіяти з інформацією та відчутти себе частиною експозиції.

Розробка мобільних додатків для полегшення навігації по виставкам, отримання додаткової інформації про експонати та навіть взаємодії з іншими відвідувачами. Також на сайтах музеїв можна знайти різноманітні онлайн-ресурси для освіти, такі як відеоуроки, вебінари та додаткову літературу. Все більш популярним стає додавання AR та VR до музейних досвідів дозволяє відвідувачам взаємодіяти з експонатами в нових і цікавих способах. Наприклад, додатки з AR можуть накладати візуальні ефекти на експонати, розширюючи їхнє сприйняття. І не слід забувати про віртуальні тури та експозиції, які набули популярності у 2020 році. Створення таких продуктів дає змогу насолодитись містами, музейними колекціями не покидаючи свого постійного місця проживання. Наприклад, Google Arts & Culture співпрацює з музеями по всьому світу, надаючи онлайн-доступ до їхніх колекцій. Звісно це не може повністю замінити реальну екскурсію, але це може заохотити людей до подорожі, щоб побачити все наживо.

Музейний фонд України наразі нараховує понад 12 млн. експонатів, але слід зазначити, що в країні повністю відсутня централізована система їх електронного обліку. Вся необхідна документація ведеться виключно на папері та зберігається разом з колекціями у відповідних установах. Внаслідок

повномасштабного вторгнення російської Федерації на територію України було зруйновано та знищено близько 30 музеїв, як наслідок було втрачено облікову документацію про цінності. Також через відсутність електронного реєстру ускладнюється контроль при переміщенні музейних колекцій, як в середині країни так і за її межами. Особливо гостро питання стоїть на окупованих територіях, адже є загроза вивезенню та розграбуванню цінних експонатів.

У 2022 році було розпочато проєкт "Впровадження електронної системи реєстру Музейного фонду України". Відповідний меморандум про співпрацю підписано Фондом міжнародної солідарності та Міністерством культури та інформаційної політики України. В рамках цього проєкту розпочато розробку електронного реєстру, а також заплановано проведення навчань для фахівців, які будуть працювати з ним. Музеї та установи, що зберігають об'єкти державної частини Музейного фонду України, матимуть можливість самостійно інтегрувати дані про свої музейні предмети у цей реєстр, навіть щодо реставрації, перевезення або втрати. Після цього реєстр буде доступний для взаємодії з державними та міжнародними системами для отримання дозволів на вивіз культурних цінностей, а також для інтеграції України в мистецьку спільноту Європи. Крім цього, дані реєстру будуть оприлюднені на веб-ресурсі з метою популяризації українського мистецтва та музейних колекцій.

Успішна реалізація проєкту дозволить обліковувати музейні предмети державної частини Музейного фонду України виключно в електронному вигляді [3].

Впровадження діджиталізації у музейні комплекси України це дуже важливе питання, яке вимагає ретельної розробки та підтримки з боку держави. Цифрові технології дозволяють створювати цифрові копії артефактів, творів мистецтва та інших експонатів. Це дозволяє зберегти їхню історію та культурне значення, навіть якщо оригінали пошкоджуються або втрачаються. Цифрові колекції роблять мистецтво та культурні цінності доступними для широкого кола людей незалежно від їх місця проживання або можливостей відвідати

музей особисто. Це особливо важливо для людей з обмеженими можливостями, які можуть мати обмежену можливість фізично відвідати музей.

Цифрові платформи можуть стати потужними освітніми інструментами, які дозволяють вивчати історію, мистецтво та культурні традиції. Вони можуть включати інтерактивні елементи, віртуальні екскурсії, навчальні ресурси та інше. Цифрові технології можуть повернути нові аудиторії до музеїв, зокрема молоді люди та ті, хто більше звик до використання технологій у повсякденному житті.

Онлайн-присутність дозволяє музеям просувати свої колекції, заохочувати відвідування та підвищувати свою популярність як в національному, так і в міжнародному масштабі.

Список використаних джерел

1. Музеї як культурні хаби: майбутнє традиції: Міжнародний день музеїв – 2019. URL: <http://www.cedra.kiev.ua/2019/03/13/international-museum-day-2019> (дата звернення: 25.03.2024).
2. Museums around the world: in the face of COVID-19. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373530> (дата звернення: 25.03.2024)
3. Діджиталізація музейних ресурсів України відбудеться за підтримки Міністерства культури та національної спадщини Польщі та фонду міжнародної солідарності. URL: <https://solidarityfund.org.ua/novyny/didzhytalizacziya-muzejnyh-resursiv-ukrayiny-vidbudetsya-za-pidtrymky-ministerstva-kultury-ta-naczionalnoyi-spadshhyny-polshhi-ta-fondu-mizhnarodnoyi-solidarnosti/>. (дата звернення: 28.03.2024).